

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΗΜΕΡΑ ΣΤΑ ΑΕΙ

Η πανδημία δραστηριοποίησε τα πανεπιστήμια και ανοίγει τον δρόμο για την αναβάθμιση της επιστημονικής έρευνας

ΤΗΣ ΜΑΡΝΥΣ ΠΑΠΑΜΑΤΘΑΙΟΥ

Για τα πανεπιστήμια της χώρας η πανδημία που έπληξε τον πλανήτη είχε τις προφανείς παρενέργειές της, αλλά - τελικά - έφερε και σημαντικά οφέλη: οι καθηγητές τους κινητοποιήθηκαν αυθόρμητα από την αρχή της κρίσης, ξεχώρισαν και ανέπτυξαν γρήγορα τις «ηλεκτρονικές» πλατφόρμες τους, συνδέθηκαν άμεσα με διεθνή κέντρα στον χώρο της ανώτατης εκπαίδευσης και ανέπτυξαν κοινές οδοούς επικοινωνίας. Το πιο σημαντικό είναι όμως ότι «έβγαλαν» τους επιστήμονες από τα γραφεία

τους και ανέδειξαν την έρευνα που μπορεί να γίνει στην Ελλάδα σε μια σειρά από επιστήμες που συνδέονται τόσο με την πανδημία όσο και με την ιατρική έρευνα εν γένει.

Ας μην ξεχνάμε: οι κρίσεις που περνούν οι κοινωνίες καταλήγουν συχνά στα αμφιθέατρα των πανεπιστημίων που τώρα οργανώνουν ήδη την «επόμενη ημέρα» τους και γίνονται τα αυριανά προγράμματα σπουδών τους. Ήδη στο Χάρβαρντ των ΗΠΑ και στο μάθημα του Daniel E. Lieberman, του καθηγητή Εξελικτικής Βιολογίας

του Ανθρώπου Edwin M. Lerner, ο νέος ιός και η πορεία του αποτελούν την παράδοση ενός μαθήματος που εξελίσσεται σε καθημερινά. Μάλιστα οι καθηγητές του Χάρβαρντ είναι ήδη στα πρώτα στάδια της οργάνωσης ενός νέου προγράμματος σπουδών ειδικά για τον κορωνοϊό, το οποίο θα είναι μέρος του «κοινού πτυχίου» που δίνουν οι επιστήμες των Βιοτεχνολογιών. Το πρόγραμμα θα επικεντρωθεί στη Βιολογία και στις θεραπευτικές μεθόδους γύρω από τον ιό. Γιατί όχι και στα ελληνικά πανεπιστήμια;

Εκπονείται πρωτοποριακό ερευνητικό έργο

Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα προσαρμόστηκαν άμεσα στη διαδικασία των εξ αποστάσεως μαθημάτων σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο. Με τα μέχρι σήμερα επιδημιολογικά δεδομένα που διαθέτει η πολιτεία και με τις εισηγήσεις της αρμόδιας Επιτροπής, η 25η Μαΐου αποτελεί πλέον την ημερομηνία για την έναρξη ή συνέχιση διεξαγωγής εργαστηριακών και κλινικών ασκήσεων, διενέργειας εξετάσεων, λειτουργίας των εστιών και των αθλητικών εγκαταστάσεων (π.χ. ΤΕΦΑΑ) για τους φοιτητές.

Βρισκόμαστε επομένως σε μία νέα κανονικότητα, όπου ιδιαίτερη μέριμνα θα δίνεται κατά την καθημερινή λειτουργία από εργαζομένους και φοιτητές στο τρίπτυχο: τήρηση των αποστάσεων, συμμόρφωση στις ορθές

πρακτικές ατομικής και αναπνευστικής υγιεινής, χρήση μάσκας ή προστατευτικού καλύμματος όπου δεν μπορούν να τηρηθούν οι αποστάσεις, για παράδειγμα στην Οδοντιατρική. Με οργάνωση και συγκρατημένη αισιοδοξία, προτεραιότητα είναι η επιτυχής ολοκλήρωση του εαρινού εξαμήνου και η αποφόρτιση χιλιάδων φοιτητών όλων των βαθμίδων. Ταυτόχρονα, με την εμπειρία που έχει αποκτηθεί από τους διδάσκοντες, προγραμματίζεται το χειμερινό εξάμηνο με την υποδοχή των νέων φοιτητών.

Κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής, εκτός από το εκπαιδευτικό έργο, όλο το προσωπικό των Εργαστηρίων (Μικροβιολογίας, Επιδημιολογίας μεταξύ άλλων) και των Κλινικών (π.χ. ΜΕΘ, Πνευμονολογικές) της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, και γενικότερα της Σχολής Επιστημών Υγείας, πρωτοστάτησε στη διάγνωση και την αντιμετώπιση ασθενών από τη νόσο του νέου κορωνοϊού.

Παράλληλα, εκπονείται πρωτοποριακό διεθνές ερευνητικό έργο (δημοσιεύσεις σε διεθνή περιοδικά, συμμετοχή σε κλινικές μελέτες) για την αντιμετώπιση του SARS-CoV-2, που θέτει τη χώρα μας στον παγκόσμιο χάρτη των ιατρικών εξελίξεων, έργο που δεν θα μπορούσε να γίνει αυτήν την περίοδο εάν δεν υπήρχε ήδη μακροχρόνια εργασία υποβάθρου και ανάλογη εμπειρία. Με εξωστρέφεια τέλος, τα μέλη του Πανεπιστημίου Αθηνών συμμετέχουν σε υγειονομικές επιτροπές για την αντιμετώπιση της νόσου, καταγράφουν για να παρουσιάσουν στο ευρύ κοινό τις επιπτώσεις στην υγεία, στην κοινωνία και στην οικονομία της νόσου αυτής, και ανταποκρίνονται με επιτυχία στην ανάγκη για ψυχολογικά στήριξη όλων, που έμμεσα και άμεσα έχουν επηρεαστεί από την πανδημία.

Ο Θάνος Δημόπουλος είναι πρύτανης του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

Διεκδικούμε μια θέση στα επιδημιολογικά δεδομένα

Η επόμενη μέρα συνοδεύεται από συγκρατημένη αισιοδοξία που είναι βάσιμη λόγω του διαφαινόμενου ελληνικού επιτεύγματος στην αντιμετώπιση της εξάπλωσης του COVID-19. Αν είναι πράγματι τόσο μεγάλο το επίτευγμα, εύλογο είναι να αξιοποιηθεί με το άνοιγμα των πανεπιστημίων, όπως τώρα υποδεικνύεται από τους ειδικούς. Αυτό θα κάνει τη διαφορά με πολλά ευρωπαϊκά πανεπιστήμια που δεν θα ανοίξουν πριν από τον Σεπτέμβριο. Το άνοιγμα των πανεπιστημίων και η υλοποίηση του εγχειρήματος εργαστήρια-και-εξετάσεις θα είναι ένα ακόμη κέρδος από την αντιμετώπιση της πανδημίας στη χώρα μας. Το μέγιστο κέρδος είναι, φυσικά, η προστασία της υγείας των ανθρώπων. Αλλά και η ολοκλήρωση της διάσωσης ενός εκπαιδευτικού εξαμήνου - εν συνε-

χία της έκτακτης κάλυψης των εκπαιδευτικών αναγκών με την επιτυχημένη, κατά γενική ομολογία, εξ αποστάσεως εκπαίδευση - είναι σημαντική για την πορεία των φοιτητών μας, τη συλλογική αυτοπεποίθηση και το κοινωνικό κόστος.

Η επόμενη μέρα, όμως, συνοδεύεται και από μεγάλη ανησυχία και ανασφάλεια και απαιτεί εγρήγορση και τήρηση κανόνων. Στο

ΕΜΠ σχεδιάζουμε με ρεαλισμό, σχολαστικότητα και διορατικότητα την εργαστηριακή άσκηση των φοιτητών και εν συνεχεία τη διενέργεια των εξετάσεων. Ο «επί χάρτου» σχεδιασμός είναι πολύ δύσκολος γιατί οι κανόνες είναι πρωτόγνωροι και αυστηροί και κεκτημένες συνήθειες που ευνοούν χαλαρότητα πρέπει να τιθασευτούν. Πολλοί επιμέρους παράγοντες αποκτούν βαρύνουσα σημασία, από την οργανωμένη προσέλευση των φοιτητών στις Σχολές και τη διεξαγωγή μιας συμβατικής (γραπτής), αν γίνει, εξέτασης, έως τις αλλαγές βάρδιας ασκουμένων και τη διασφάλιση της ακεραιότητας μιας εξ αποστάσεως εξέτασης. Επιπλέον, η προσπάθεια είναι ιδιαίτερα εκτεθειμένη σε αστάθμητους παράγοντες και κινδύνους. Ενα κρούσμα κατά τη διάρκεια εργαστηριακών ασκήσεων μπορεί να προκαλέσει αναντίστροφη απορρύθμιση.

Με επίγνωση του κινδύνου και με στήριγμα την αισιοδοξία και την αναμενόμενη από όλους υπευθυνότητα προχωρούμε στην επόμενη μέρα. Αν όλα πάνε καλά, το ΕΜΠ θα βγει πολλαπλά κερδισμένο και το ελληνικό επίτευγμα θα διεκδικήσει θέση σημαντικής αναφοράς στα επιδημιολογικά δεδομένα και ως προς το σκέλος της επανεκκίνησης των πανεπιστημίων. Αλλά αν η συνέχεια αποδειχτεί αναντίστοιχη των αισιόδοξων εκτιμήσεων, η μεθεπόμενη ημέρα θα μας βρει όλους ενωμένους στον κοινό αγώνα.

Ο Ανδρέας Γ. Μπουντουβής είναι πρύτανης του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου

Απαντήσεις και λύσεις με τρόπο τεκμηριωμένο

Η επόμενη μέρα της άρσης των μέτρων για την πρόληψη της διασποράς του κορωνοϊού βρίσκεται το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης προσπλωμένο στον στόχο να μειούμε ασφαλείς. Αδιπραγμάτευτη προτεραιότητα και πρωταρχικό μέλημα στη λήψη κάθε απόφασης των πρυτανικών Αρχών παραμένει η προστασία της υγείας κάθε μέλους της πανεπιστημιακής μας κοινότητας. Από τις 11 Μαρτίου, όταν αναστάλη κάθε εκπαιδευτική λειτουργία με φυσική παρουσία, ιεραρχήσαμε τους στόχους για την προσαρμογή μας στα νέα δεδομένα. Οι διοικητικές μας υπηρεσίες συνέχισαν να λειτουργούν κανονικά, προστατεύοντας τους πιο ευάλωτους στον SARS-CoV-2 εργαζομένους, ενθαρρύνοντας την τηλεργασία. Μείναμε ασφαλείς και ταυτόχρονα κανένα μεγάλο θέμα δεν πήγε πίσω.

Σε ό,τι αφορά την εξ αποστάσεως διδασκαλία εξαρχής πιστέψαμε πως ήταν εφικτός ο στόχος που έθεσε το υπουργείο Παιδείας, να μη χαθεί το ακαδημαϊκό εξάμηνο. Κινηθήκαμε γρήγορα, ενεργοποιήσαμε κάθε διαθέσιμο εργαλείο τηλεκπαίδευσης, δείξαμε ανακλαστικά εκεί όπου υπήρξαν τεχνικές δυσκολίες. Αλλά

δεν θα μπορούσαμε σήμερα να δηλώσουμε με ικανοποίηση ότι η προβλεπόμενη ύλη των μαθημάτων καλύπτεται, ότι το εξάμηνο ολοκληρώνεται ομαλά, αν κάθε συνάδελφός μας δεν επεδείκνυε υψηλό αίσθημα ευθύνης και αν και οι φοιτητές μας δεν ανταποκρίνονταν. Είναι δείγμα ωριμότητας της πανεπιστημιακής κοινότητας, αλλά και στοιχείο που μας ενισχύει τη βεβαιότητα ότι μπορούμε με εξίσου μεγάλη σοβαρότητα και αξιοπιστία να ανταπεξέλθουμε και στην εξεταστική διαδικασία, με μεθόδους προσαρμοσμένες στις προτάσεις των ειδικών με γνώμονα την προστασία της δημόσιας υγείας.

Πέρασαν δύο μήνες που η ελληνική κοινωνία βίωσε πρωτόγνωρες καταστάσεις, στερήθηκε βασικές ελευθερίες βάζοντας πάνω από όλα το υπέρτατο αγαθό, τη ζωή. Όλοι ευχόμεστε τα δυσκολότερα να είναι πίσω μας. Στο ΑΠΘ, όμως, είμαστε αποφασισμένοι να διαφυλάξουμε και να δουλέψουμε ακόμη πιο σκληρά πάνω σε ό,τι καλό μας αφήνει αυτή η κρίση: λιγότερη γραφειοκρατία, μεγαλύτερη αξιοποίηση τεχνολογικών εργαλείων που μας κάνουν ανταγωνιστικούς στην προσέλκυση ξένων φοιτητών. Και κυρίως την εκπλήρωση του ρόλου μας απέναντι στην κοινωνία, να προσφέρουμε σε μία κρίση, όπως αυτή η πανδημία, απαντήσεις και λύσεις με τρόπο τεκμηριωμένο, ακαδημαϊκό. Κερδίσαμε πολλά αυτή την περίοδο. Κερδίσαμε την αυτοπεποίθηση της συλλογικής μας επιτυχίας.

Ο Νίκος Παπαϊωάννου είναι πρύτανης του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

